

planlagt ca. 10, hvoraf bd. I og II skal indeholde de almindelige problemer i henholdsvis tropisk-subtropiske zoner og de tempererede-arktiske zoner.

Forfatteren til denne del har også tilrettelagt værket, og man får indtrykket af et intimt kendskab til plantelivets processer dels ud fra de laboriemæssige synspunkter, men mindst lige så meget ud fra selve naturen i de forskellige egne af Jorden. Det kan se lidt pralende ud, at forfatteren aftrykker et kort over sine rejser i fem verdensdele, men det berger sikkert for en nogenlunde sortering af den uhyre stofmængde, der skal præsteres.

De første afsnit refererer og henviser til et par andre store værker redigeret af samme forfatter: Einführung in die Phytologie (se følg. anmeldelse) og Klimaatlas (se Geografisk Tidsskrift bd. 60). Derpå behandles regnskoven med en gennemgang af klimatiske forhold, jordbund, artssammensætning og økologiske former. Også spørgsmålet om vegetationens tilpasning til højdezonerne i troperne bliver beskrevet indgående med mange henvisninger til C. Troll. Mangroven og strandfladerne belyses overvejende på grundlag af forfatterens egne studier i Afrika, men suppleres gennem globale oversigter og nogle få andre lokale eksempler.

Under behandlingen af overgangsregionerne mellem humide og aride egne diskuteres begrebet savanne og den gamle Schimperske opfattelse af græsvegetationen og skovvegetationen som antagonist. Walter hælder til det Schimperske synspunkt ud fra en række økologiske betragtninger og kommer ind på konkurrencebetingelserne mellem græsvækster og træer-buske. I denne forbindelse omtales den tiltagende udbredelse af buskvegetationen i afgræssede og hyppigt afbrændte egne, hvor buskenes og græssernes forskellige udnyttelse af nedsivende vand giver buskvæksterne et fortrin. Resultatet er en udbredt opgivelse af anvendte græsningsarealer i disse egne.

Den sidste halvdel af bogen omfatter de aride områder og en speciel gennemgang af hver af de større busksteppe-ørkenregioner: Sonora-ørkenen, Namib, det chilensk-peruanske tørkeområde, det centrale Australien, Sahara og den ægyptisk-arabiske tørkereion. Man får interessante oplysninger om kampen om de tilgængelige vandmængder, om at vandforbruget pr. bladoverfladeareal ikke er væsensforskellig i aride og humide egne, og om hvordan busksteppens planter klarer sig ved at være så få om et stort nedbørsområde, således at der er ret store vandmængder til rådighed pr. plante.

De mange illustrationer (en del fra Schimper), diagrammer og tabeller fra repræsentative enkeltmålinger forøger i høj grad bogens værdi som opslagsværk, hvortil kommer talrige henvisninger til „lokale“ artikler om emnerne.

Kr. M. Jensen.

H. Walter: Einführung in die Phytologie. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart. Bd. III: Grundlagen der Pflanzenverbreitung. 16 × 22 cm.

1. Teil: Standortslehre, 1960, 565 s., pris 45 DM.

2. Teil Arealkunde, 1954, 215 s., pris 16 DM.

De to første bind af dette værk omfatter den almindelige botanik og den systematiske botanik. I „Standortslehre“ trækker forfatteren først betingelserne op for planternes vækst og udbredelse. Man mærker sig især den store vægt, der bogen igennem lægges på konkurrencen over for andre

planter; denne kan medføre, at en plantes fysiologiske optimum med hensyn til én eller flere faktorer slet ikke synes at stemme med det såkaldte økologiske optimum, når arten findes i naturen sammen med andre planter. Det vil tillige sige, at en plantes rolle som indikator for en eller anden karakter er stærkt afhængig af, hvilke andre vækster den står sammen med.

Dernæst følger en systematisk gennemgang af de af Walter fremhævede primære faktorer. Beskrivelsen af varmekraften omfatter temperaturmikroklimaet med mange henvisninger til R. Geiger; desuden omtales planternes svar på varmekraftene, Raunkiærs livsformer og ganske kort makroklimaet ud fra Walters klimatyper (se Klimaatlas, Geogr. Tidsskrift bd. 60). Værkets vægtigste afsnit drejer sig om vandfaktoren, hvor forfatteren er på „hjemmebane“. Man får her et væld af oplysninger, bl. a. om fordampningen jorden over, planternes osmoseforhold med mange diagrammer fra forskellige klimazoner, jordvandet o.s.v. Det er interessant at se eksemplerne på naturens ødselhed med kimplanter i de aride egne; ud af flere tusinde pr. 100 m² er der året efter kun nogle få tilbage.

De øvrige primære faktorer er lyset, de kemiske samt de mekaniske forhold. Af speciel geografisk interesse er behandlingen af assimilationen inden for de forskellige klimazoner, gennemgangen af de „klimatiske“ jordbundstyper og rovdraftens påvirkning af naturens husholdning. Værket indeholder meget nyt stof, og de mange eksempler leverer læseren megen kontant viden om emnerne.

Det følgende bind i serien: *Arealkunde*, giver en beskrivelse af vegetationens udvikling gennem de geologiske perioder samt en gennemgang af nogle floraregioner i Eurasien (mest udførlig for Mellemeuropa) med mange udbredelseskort og floralister. I senere bind er det planlagt at behandle specielle regioners vegetation.

Kr. M. Jensen.

Lester King: *The Morphology of the Earth*. Oliver and Boyd. Edinburgh and London 1962. 699 s., 247 fig. 19 × 25 cm. 84 sh.

Der er mange måder at skrive en geomorfologi på, og denne bog er så afgjort skrevet på en anden måde, idet forfatteren begynder med en rekonstruktion af landskabsformerne i den mesosoiske periode og derpå gennemgår den følgende udvikling, periode for periode og kontinent for kontinent, bl.a. med hensyntagen til kontinentforskydningsteoriene. Det er en både løkkende og farlig metode, men enten man er enig med forfatteren eller ej, virker bogen på mange måder inspirerende og giver anledning til mange overvejelser over de opdukkende problemer.

Kaj Hansen.

Lehrbuch der angewandten Geologie, Bd. I. Allgemeine Methoden. Herausgegeben von A. Bentz. Ferdinand Enke Verlag. Stuttgart 1961. 1071 sider, 468 fig., 75 tabeller og 3 tavler. 17 × 24,5 cm. 145 DM.

Denne bog, hvis enkelte afsnit er skrevet af en række specialister, gennemgår de almindelige grundlæggende geologiske undersøgelsesmetoder, fremstilling af geologiske kort, mineralogiske, geofysiske, geokemiske, palæontologiske metoder og endelig metoder anvendt i jordbundsforskningen.

Kaj Hansen.